

Vilniaus universiteto Lietuvių literatūros katedra 2024 metais

Mokslo darbai

Katedros mokslininkai 2024 m. tęsė literatūros ir kultūros istorijos tyrimus, orientavosi į tarptautinę mokslo rezultatų sklaidą. Doc. Audinga Peluritytė-Tikuišienė paskelbė du šiuolaikinės lietuvių literatūros tyrimams skirtus straipsnius: „Wilno mityczne we współczesnej prozie litewskiej“ (*Studia Rossica Posnaniensia*, 49(1), 2024) ir „A Kelet mint a szabadság lehetősége a modern litván és észk költészetben“ (*Báthory téka. Hungaro–Baltica 3: A Baltikumtól a Kárpát-medencéig Badacsony*. Budapest–Sárospatak, 2024). Prof. Dainora Pociūtė paskelbė recenziją leidinyje *Quellen und Forschungen aus italienischen Archiven und Bibliotheken*, vol. 104, 2024 (rec.: Riccarda Suitner. *Venice and the Radical Reformation. Italian Anabaptism and Antitrinitarianism in European Context*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht Verlag, 2023) ir straipsnį „‘Sielų grobikas’: konversinė galia ir jos vaizdavimas Juozapato Kuncevičiaus martirologijoje“ (*Historia est lux veritatis. Amžininko ir istoriko pasakojimai apie krikščionybę, Žemaitiją ir Lietuvos Didžiąją Kunigaikštystę*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2024). Doc. Darius Kuolys paskelbė straipsnį „Lietuvių kalba ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės politinė tapatybė: XVI–XVII amžių patirtys“ (*Senoji Lietuvos literatūra*, 57, 2024) ir kartu su prof. Arūnu Sverdiolu sudarė „Santaros–Šviesos“ veiklą Lietuvoje apžvelgiantį leidinį *Santara–Šviesa: trys dešimtmečiai Lietuvoje* (Vilnius: Apostrofa, 2024).

Konferencijos, seminarai, viešosios paskaitos

Prof. Mindaugas Kvietkauskas skaitė pranešimą pranešėjų diskusijoje „La politique de la mémoire: les guerres culturelles et la responsabilité pour l’avenir“ (tarptautinė konferencija „Lituanie et France: un voisinage lointain, une expérience partagée“, Sorbonos universitetas, Paryžius, Prancūzija, 2024 09 13), taip pat pranešimus: „Left Avant-Garde Writers in Contemporary Lithuanian Memory Wars“ (9th biennial conference of the European Network for Avant-Garde and Modernism Studies (EAM) „Avant-Garde and War“, Jogailaičių universitetas, Krokva, Lenkija, 2024 09 17–19), „Multilingual City and Cultural Memory“ (Indijos nacionalinė literatūros akademija „Sahitya Akademi“, Naujasis Delis, Indija, 2024 05 21) ir „The Writings of Yitskhak Rudashevsky and Matilda Olkinitė: Holocaust Testimonies in the Digital Age“ (Miuncheno nacionalsocializmo istorijos tyrimų ir dokumentacijos centras, Miunchenas, Vokietija, 2024 02 24). D. Pociūtė skaitė

pranešimą „Fleeing Death in Venice: Niccolò Buccella and the Radical’s Confrontation with Mortality during Jan Kochanowski’s era“ (tarptautinė konferencija „Jan Kochanowski and Dying in the Renaissance“, Zvolenio regioninis muziejus, Lenkija, 2024 06 06–07; D. Pociūtė – šios konferencijos organizacinio komiteto narė).

A. Peluritytė-Tikuišienė skaitė pranešimus: „Orient as Condition for Freedom: the Case of Lithuanian and Estonian Poetry“ („Hungaro-Baltica“, Badacsony, Vengrija, 2024 05 23) ir „I Am the Wolf, the Lynx and the Green Snake...’: Birutė Pūkelevičiūtė’s Feminism before Feminism“ (tarptautinė konferencija „Borders, Margins, Cartographies“, Tartu, Estija, 2024 10 04). Dokt. Ieva Kristinaitytė skaitė pranešimą „Origins of the Conflict Between Cultural Progressives and Conservatives at the Turn of the 19th and 20th Centuries in Lithuania: in Search for Secular Ethics“ (tarptautinė konferencija „Literature in Eras of Conflict: Ideology and Ethics“, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, Vilnius, 2024 10 17–18).

Katedros dėstytojai skaitė Vilniaus universiteto nuotolinių paskaitų ciklo užsienio šalių universitetų lituanistikos (baltistikos) centrams viešąsias paskaitas: asist. Neringa Klišienė – „Proceso drama: Dygliakaulės istorija“ (2024 06 26), D. Kuolys – „Vilniaus mitas lietuvių literatūroje: nuo Alberto Goštauto iki Ričardo Gavelio“ (2024 09 24), M. Kvietkauskas – „Lietuvos žydų vaikų ir jaunimo dienoraščiai: nauji atminties ir edukacijos šaltiniai“ (2024 09 24), doc. Dalia Čiočytė – „Krikščionybė ir šiuolaikinė lietuvių literatūra“ (2024 11 27), A. Peluritytė-Tikuišienė – „Nepriklausomybės literatūros procesai: tendencijos, autoritetai, knygos“ (2024 11 27). Asist. Eleonora Terleckienė skaitė kviestinę paskaitą „Pius V and the Heretic Prince: Constructing and Translating Saintliness“ (Ludwigo Boltzmanno neolotynistikos studijų institutas, Insbruko universitetas, Austrija, 2024 11 13).

E. Terleckienė kartu su VU Istorijos fakulteto kolegomis asist. Antanu Petrilioniu, doktorantais Rūta Miškinyte ir Rimantu Bedulskiu surengė akademinį studijų savaitgalį „Seimelis“, skirtą LDK tyrimams (2024 10 04–05). Pirmojo „Seimelio“ tema – „Aplinka ir žmogus: patyrimas, prisitaikymas, kūryba“.

Mokslo projektai, stažuotės, komandiruotės

Katedros dėstytojai vadovauja Lietuvos mokslo tarybos mokslininkų grupių projektams: D. Pociūtė – 2023–2026 m. vykdomam projektui „Ankstyvoji Reformacija Lietuvoje: ištakos ir Europos intelektualiniai kontekstai“, M. Kvietkauskas – projektui „Daugialkalbio Lietuvos avangardo kultūriniai tinklai: žurnalų „Muba“ ir „Yung Vilne“ tyrimai“. D. Pociūtė yra 2021–2024 m. vykdyto tarptautinio mokslo projekto „Nuncio’s Secret Archives“ (Italija) bendradarbė. 2024 03–2024 04 ji vyko į mokslinę komandiruotę (Sienos arkivyskupijos archyvas, Italija).

Katedros mokslininkai tęsė projektą, vykdomą kartu su Krokuvos Jogailaičių universiteto kolegomis, „Universitetas – miestas – literatūra. Akademinės ir literatūrinės aplinkos poveikis Krokuvos ir Vilniaus kultūriniam gyvenimui“ („Uniwersytet – Miasto – Literatura. Wpływ środowisk akademickich i literackich na życie kulturalne Krakowa i Wilna“). Universiteto vaidmuo miesto kultūriniame gyvenime aptartas mokslinės konferencijos, vykusios Krokuvos Jogailaičių universitete gegužės 9–10 d., pranešimuose: D. Pociūtė –

„War and Literature in Sixteenth Century Vilnius“, D. Kuolys – „Academia Vilmensis, urbs Palaemonia et Respublica Lituana“, prof. Brigita Speičytė – „Cenzura na Imperatorskim Uniwersytecie Wileńskim – formy regulacji kulturowej“, M. Kvietkauskas – „Litewscy pisarze pokolenia wojennego na Uniwersytecie Wileńskim w latach 1940–1944: kontekst wielokulturowego miasta“.

Doktorantūros studijos, podoktorantūros stažuotės, studentų praktikos

M. Kvietkauskas vadovauja Dalios Pauliukevičiūtės podoktorantūros stažuotei „Krizės manifestacijos: melodraminė kultūra Lietuvoje XX a. pradžioje“ (2022–2024, LMT). Dr. Milda Baltrimienė sėkmingai baigė podoktorantūros stažuotę „Literatūros aktualumas žmogaus teisių sampratai“ (vadovė B. Speičytė), atliktą tyrimą 2024 10 08 pristatė LKVTI moksliniame seminare.

Doktorantūros studijas pradėjo Evelina Verbickaitė-Šimkevičienė („Literatūrinė Adomo Mickevičiaus recepcija Lietuvoje (XX a. antra pusė)“, vadovė B. Speičytė), tęsė Aleksandra Strelcova („Tapatybės kaitos modeliai XXI a. pr. lietuvių prozoje paauagliams“, vadovė A. Peluritytė-Tikuišienė), I. Kristinaitytė („Pirmievių literatūrinė kultūra XIX–XX a. sandūros Lietuvoje“, vadovė B. Speičytė), Agnė Ambrazaitė („Julijono Lindės-Dobilo kultūros kritika“, vadovė B. Speičytė).

D. Pociūtė vadovavo dviem studentės Viltės Stukaitės projektams (LMT, studentų tyrimai semestro metu): „Stebuklo anatomija: ankstyvieji Žirovičių ikonos kulto pasakojimai Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje“ (2023 01 01–2024 04 30) ir „Stebuklų tipologija: tarpkonfesiniai ryšiai ankstyvuosiuose Mergelės Marijos kulto pasakojimuose Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje“ (2024 10 01–2025 04 30).

Apdovanojimai

Prof. Viktorija Daujotytė apdovanota Lietuvos rašytojų sąjungos premija už knygą *Kai rašai – nebijai. Autobiografiniai tekstai* (Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2024). E. Verbickaitės-Šimkevičienės magistro darbas „Lietuvos lenkų literatūros vertimai į lietuvių kalbą XX a. 3–4 deš.: kultūrinės atminties dinamika“ (vadovė B. Speičytė) pripažintas geriausiu 2024 m. magistro darbu humanitarinių mokslų srityje (konkursą rengė Lietuvos jaunųjų mokslininkų sąjunga ir LR Užsienio reikalų ministerija). Asist. Jurgita Žana Raškevičiūtė pelnė Kęstučio Keblio vardo premiją už literatūros kritiką (Lietuvos leidėjų asociacija).

Mokslo sklaida, šviečiamoji ir kultūrinė veikla

D. Pociūtė parengė leidinį *Mikelis Hofmanas-Ateivis. Tėvynės garsai, Eilėraščiai* (Šilutė: Šilutės rajono savivaldybės Fridricho Bajoraičio viešoji biblioteka, 2024), parašė šiam leidiniui įvadą; davė interviu pažymint Reformacijos dieną (XFM pokalbis, radijo laida, 2024 10 31); dalyvavo LRT laidoje „Daiktų istorijos“ (2024 11 04), Pietro U. Dinio knygos *L'Italia in Lituania. Breve dizionario biografico degli italiani in Lituania* (VU Filo-

logijos fakultetas, XXIV Italų kalbos savaitė / XXIV SLIM Vlnense 2024, 2024 10 07) ir Kęstučio Daugirdo monografijos *Andrius Volanas ir reformacija Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje* pristatyme (Valdovų rūmų muziejus, 2024 10 24).

M. Kvietkauskas publikavo knygą *Gruntiniai vandenys: eilėraščiai, poetinė proza, vertimai* (Vilnius: Odilė, 2024); buvo virtualiosios parodos „Icchokas Rudaševskis“ (YIVO Bruce and Francesca Cernia Slovin Online Museum, virtual exhibition „Yitskhok Rudashevski“, Niujorkas, JAV) akademinis kuratorius; parengė ir išplatino žiniasklaidai mokslininkų viešąjį kreipimąsi „Dėl Salomėjos Nėries vertinimo“ (2024 03 08); dalyvavo LRT radijo laidoje „60 minučių. Akademikai prašo iš naujo vertinti Salomėjos Nėries biografiją“ (2024 03 08), „Homo cultus. Iš balkono. Kaip vertinti Salomėją Nėrį?“ (ved. Laima Kreivytė, 2024 03 14), „Pakeliui su klasika. Lietuviškoji semiotikos mokykla ir platus interesų ratas – kolegos apie Kęstutį Nastopką“ (2024 07 23), „Aktualijų studija. Ką daryti su paminklu Salomėjai Nėriai?“ (2024 09 03); davė interviu „Literatūrologas įvertino sprendimą dėl S. Nėries paminklo: „Desovietizacijos įstatymo vykdymas pasiekė absurda“ (*15min.lt*, 2024 08 14), „Žodžiai ant popieriaus dega krauju – Holokaustas vaiko akimis Vilniaus geto dienoraštyje“ (*lrt.lt*, 2024 08 18), „Vaikystėje vos nežuvo, o sovietai jo vardą bandė ištrinti – Icchokui Merui būtų sukakę 90“ (*lrt.lt*, 2024 10 08); dalyvavo diskusijoje „Vilniaus pilys kaip atminties vieta“ (Valdovų rūmų muziejus, 2024 01 09); vadovavo viešajai diskusijai apie Vilniaus muziejų pertvarką (Vilniaus miesto savivaldybė, VU Filologijos fakultetas, 2024 04 10); vedė Tomo Venclovos poezijos vakarą ir vadovavo diskusijai „Ką pavyko pasakyti Lietuvos poetams?“ („Santaros–Šviesos“ konferencija, Alanta, Molėtų r., 2024 06 22); dalyvavo diskusijoje „Kulbak, czyli mistyka pogranicza. O Mosze Kulbaku, poecie jidysz, rozmawiają: Andrej Chadanowicz, Mindaugas Kvietkauskas i Siarhiej Šupa, Krzysztof Czyżewski“ (Paribio fondas, Krasnagrūda, Lenkija, 2024 06 28).

V. Daujotytė, D. Kuolys ir M. Kvietkauskas dalyvavo diskusijoje „Oskaro Milašiaus sugrįžimas? Pasitinkant naująjį ‘Raštų’ leidimą Prancūzijoje“ (Vilniaus universiteto bibliotekos P. Smuglevičiaus salė, 2024 10 23).

A. Peluritytė-Tikuišienė vedė pokalbį su Aušra Jurgutiene apie dekonstrukcijos teoriją ir praktiką, pristatė jos knygą *Dekonstruktinių skaitymų užrašai* (LLTI, 2023) studentams lituanistams (VU Filologijos fakultetas, 2024 02 19); dalyvavo LRT projekto „Gražiausios poetų dainos“ laidoje (2024 02 16); VU Filologijos fakultete organizavo susitikimus su rašytojais: rašytoja Akvilina Cicėnaite-Charles (2024 03 18), poetu Karoliu Baubliu (2024 04 15), poetu Vainiumi Baku (2024 05 20), rašytoja Daina Opolskaite (2024 12 10).

D. Kuolys vedė Czesławo Miłoszo knygos *Rusija. Transokeaniniai regėjimai* pristatymą, kuriame dalyvavo Tomas Venclova ir B. Speičytė (Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka, 2024 03 18), taip pat Kęstučio Gudmanto parengto leidinio *Lietuvos ir Žemaičių Didžiosios Kunigaikštystės metraštis* (LLTI, 2024) pristatymą (Valdovų rūmų muziejus, Vilnius, 2024 06 13); dalyvavo LRT televizijos laidoje „Istorijos detektyvai“ (2024 01 28 ir 2024 09 15), LRT radijo laidoje „Homo cultus. Istoriko teritorija“ (2024 09 11).

V. Daujotytė ir B. Speičytė – Žemaitės apsakymų vertimo į graikų kalbą konsultantės (Žemaitė. *η Νύμφη*. Vertė Sotirios Souliotis. Atėnai: Lemvos, 2024).

Katedros renginiai

Lietuvių literatūros katedra drauge su Lietuvių literatūros ir tautosakos institutu rengia akademinį vasaros seminarą „Literatūros salos“. Šiais metais seminaras, skirtas autoriaus ir autorystės problematikai aptarti, vyko liepos 23–26 d. Karalkrėslyje, Vilkaviškio r. Prie renginio organizavimo prisidėjo Katedros doktorantė I. Kristinaitytė, asist. J. Ž. Raškevičiūtė, pranešimą „Autorystė ir cenzūra Imperatoriškajame Vilniaus universitete (1804–1826)“ skaitė B. Speičytė (Kudirkos Naumiestis, 2024 07 24), sesijose dalyvavo studentai lituanistai Linas Daugėla, Iveta Ivanauskaitė, Monika Kazabuckaitė, Gabrielė Kaveckaitė, Eglė Tomkutė, literatūrologijos magistrantas Marijus Gailius.

Lietuvių filologijos studentai Fakultete surengė 4-ąją (vasaros ir rudens sesijos) „Lituanistikos akademiją“ moksleiviams, kuri sulaukia vis daugiau dalyvių iš visos Lietuvos mokyklų. Paskaitas skaitė ir seminarus vedė Katedros dėstytojai: B. Speičytė – paskaita ir seminaras „Kaip Lietuvoje skaitė Adomo Mickevičiaus *Poną Tada?*“ (2024 07 27), A. Peluritytė-Tikuišienė – paskaita „Orientas, Kajokas ir mes“ (2024 10 26), N. Klišienė – paskaita „Algirdo Landsbergio „Komediantai“: teatras teatre“ (2024 07 26), J. Ž. Raškevičiūtė – filmo „Poetas“ peržiūra ir diskusija su moksleiviais (2024 07 26).

2024 m. rugsėjo 2 d. Katedra surengė atnaujintos Lietuvių literatūros seminaro auditorijos atidarymą, paminėdama prof. Elenos Nijolės Bukelienės (1934–2006) 90 metų sukaktį. Atsiminimais apie profesorę, jos darbus dalijosi V. Daujotytė, doc. Kęstutis Urba, doc. Rita Tūtlytė, profesorės artimieji.

Katedros administruojamos stipendijos

Sofijos Čiurlionienės vardinė stipendija (Vydūno jaunimo fondas, JAV) skirta E. Verbickaitei-Šimkevičienei, Literatūros antropologijos ir kultūros studijų programos magistrei.

Prof. Vandos Zaborskaitės vardinė premija (mecenatė Virgilija Stonytė) skirta Rūtai Vizbarienei, Semiotikos studijų programos magistrei, už baigiamąjį darbą „Patriotiškumo samprata Antano Škėmos publicistikoje“ (vadovė doc. Loreta Mačianskaitė).

Bernardo Brazdžionio vardinės stipendijos (Lietuvių fondas, JAV) už akademinis pasiekimus lietuvių literatūros studijų srityje, lietuvių literatūros sklaidą ir kūrybą skirtos studentėms lituanistėms M. Kazabuckaitei, Godai Kunaikaitei, Gretai Leigaitei, Kornelijai Mikalauskaitei.

Sukaktys

Šiomet 70 metų sukako ilgamečiams Katedros darbuotojams – doc. Kęstučiu Urbai ir doc. Ritai Tūtlytei. Interviu su sukaktuvininkais spausdinti kultūrinėje spaudoje: R. Tūtlytė kalbino Gediminas Mikelaitis ir Marijus Šidlauskas („Kūrinyje ieškau metafizinių dalykų“, *Šiaurės Atėnai*, 2024 12 20), K. Urba – Regimantas Tamošaitis („Tarp literatūros ir mokyklos“, *Metai*, 12, 2024).

Parengė Jurgita Žana Raškevičiūtė